

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. מה מכה בהמה לא חלקת בה בין שוגג בין מזיד בין מתכוון לשאין מתכוון בין דרך ירידה לדרך עלייה לפוטרו ממון אלא לחייבו ממון.....1
- ב. אף מכה אדם לא תחלוק בו בין שוגג למזיד בין מתכוון לשאין מתכוון בין דרך ירידה לדרך עלייה לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון ... כיון דבמזיד נדון בנפשו ... השתא בשוגג פטור 3
- ג. שור שהיה רודף אחר שור אחר והוזק זה אומר שורך הזיק וזה אומר לא כי אלא בסלע לקה המוציא מחבירו עליו הראיה.....4
- ד. היו שנים רודפים אחר אחד זה אומר שורך הזיק וזה אומר שורך הזיק שניהם פטורים 4
- ה. אם היו שניהם של איש אחד שניהם חייבים.....4
- ו. היה אחד גדול ואחד קטן ... אחד תם ואחד מועד ... המוציא מחבירו עליו הראיה...5
- ז. היו הניזקין שנים אחד גדול ואחד קטן והמזיקין שנים אחד גדול ואחד קטן ... אחד תם ואחד מועד ... המוציא מחבירו עליו הראיה.....6
- ח. סיפא ניזק שמא ומזיק ברי.....7
- ט. רישא ניזק ברי ומזיק שמא.....9
- י. טענו חמיין והודה לו בשעורין פטור ... לנמרי.....10

דף לה.

א. מה מכה בהמה לא חלקת בה בין שוגג בין מזיד בין מתכוון לשאין מתכוון בין דרך ירידה לדרך עלייה לפוטרו ממון אלא לחייבו ממון

כבר התבאר לעיל דף ג. ודרף כו. שאמרו חז"ל אדם¹ מועד לעולם בין שוגג בין מזיד, בין אונס ובין ברצון, ובכל אופן שהזיק ממון חבירו בין בהמה ובין

¹ שו"ע ונ"כ שם שעה א ותכא ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

כלים חייב לשלם, שנאמר (ויקרא כד פסוק כא) וּמִפֶּה בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָהּ וְלֹא חֵלֶק הַכֶּתוּב בֵּין שׁוֹגֵג לְמוֹזֵד. ויש אומרים² שבאונס גמור פטור.

גם ישן³ שהזיק חייב⁴, ודוקא בכלים שהיו מונחים שם בשעה שבא לישן, אבל הישן ובא אחר והניח על ידו כליו, או ששכב לידו, ונתהפך זה בשנתו⁵ והזיק פטור⁶.

היתה אבן מונחת בחיקו⁷, בין שלא הכיר בה מעולם⁸, בין שהכיר בה ושכחה⁹, ועמד ונפלה האבן והזיקה חייב, ויש אומרים שאם ידוע מי הוא בעל האבן הוא חייב¹⁰. ובכל מקרה פטור מד' דברים אם הזיק את חברו, שלענין זה נחשב כאונס.

² ברמב"ם הלכות חובל ומוזיק פרק ו הלכה א הביא דוגמא "או שנתקל כשהוא מהלך ונפל על הכלי ונשברו חייב נזק שלם", ועיין לעיל דף כט שנחלקו ראשונים בנתקל זה האם אונס הוא לפטור כשהזיק בעת נפילה או שהיב מדין אדם המוזיק

³ שו"ע ונו"כ תכא שם וסעי' י

⁴ בשו"ע כתב שאם ישנו שניהם כאחד ונתהפך האחד על חברו והזיקו או קרע בגדיו חייב, ולכאורה נראה דאירי בשניהם ברשות או שניהם שלא ברשות, ולפי המבואר להלן בדעת הרמב"ם דשלא בכונה פטור, צ"ע למה חייב כאן, וגם לדעת הפוסקים שמחלקים בין הזיק להזיק צריך לחלק גם כאן, וצ"ע. פתחי חושן שם פרק א הערה כו

⁵ שו"ע ונו"כ שם ד

⁶ ובשו"ע שם סיים שזה שהניחם בצדו פושע הוא, ופירש הסמ"ע שבא לומר שאם הזיק הישן בכלים חייב המניח, ויש להסתפק במה שפטור על הכלים, אם הוא דוקא בכלים שהניח בעל הכלים מפני שגם הוא פושע, משא"כ כשבא אחד והניח כלים של חברו, שאין בעל הכלי פושע, אפשר שגם הישן אינו אונס נמור וחייב (ואפשר שהמניח פטור מדין גרמא), ומדברי התוס' משמע שהראשון אונס נמור הוא, ונראה שלזה נתכוין הרמ"א שם שכתב וה"ה בכל אונס גדול כזה פטור, ולשיטתו בסימן שעשה שמוזיק באונס נמור פטור, והמחבר שם שהעתיק הטעם מפני שהוא פושע, לשיטתו שאינה מחלק.

⁷ שו"ע ונו"כ תכא י

⁸ יש לעיין בשלא הכיר בה מעולם, מ"ש מישן שהניחו כלים בצדו שהוא פטור, כמ"ש לעיל, ובדוחק אפשר לחלק דהתם אירי שהזיק בשעת שינה, משא"כ הכא שהוא ער והיה לו להעלות על דעתו שמא נמצא משהו בחיקו. ונראה דהיינו דוקא כשהזיק מכה עמידתו, דהוי אדם המוזיק, אבל אם היה כלי זכוכית ונשברו והרסיסים הזיקו, אפשר דהוי כדין אש, והרי אש באונס פטור, ואם הזיק האבן לאחר שנת הו"ל בור וגם בור באונס פטור (אא"כ הוא ממונו וידע בו), ואפילו הכיר בה ושכחה נראה דפטור גם מדין אש וגם מדין בור. פתחי חושן חלק ו פרק א הערה לג

⁹ דומה לאונס אך אינו אונס גמור ולהכי אינו פטור מנזק.

¹⁰ כן משמע בבאר הגולה סימן תמו ב אות ז ולכאורה חיובו הוא מדין אש כאבנו סכו"מ שהזיקו בשעת נפילה ברוח מצויה, וה"נ הוי כרוח מצויה, ועוד אפשר שחיובו הוא כמו המניח כלים בצד הישן שפושע הוא, ולפי"ז יש לדון כשהניח אבן של אחרים או של הפקר בחיקו של אחר, לסברת הבאה"ג, וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

אם נתכווין¹¹ לזרוק שתים זורק ד' או ד' זורק ח' והזיק, דינו כהיתה אבן מונחת לו בחיקו וחייב בנזקים, ואם הזיק את חבירו פטור מד' דברים, וחייב בנזק.

ב. אף מכה אדם לא תחלוק בו בין שוגג למזיד בין מתכוון לשאינ מתכוון בין דרך ירידה לדרך עלייה לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון ... כיון דבמזיד נדון בנפשו ... השתא בשוגג פטור

הנוגף¹² את האשה ויצאו ילדיה ומתה, אעפ"י שהוא שוגג הרי זה פטור מן התשלומין ואינו משלם כלום, שנאמר (שמות כא פסוק כב) וְלֹא יִהְיֶה אָסוֹן עָנֹשׁ יַעֲנֹשׁ, ומשמע הא אם יהיה אסון שיש כאן חיוב מיתה לנוגף לא יענש בממון, ולא חלק הכתוב בין שוגג למזיד בדבר שיש בו מיתה ב"ד לפוטרו מן התשלומין, הואיל וקים ליה בדרבה מיניה, אם לא היה שוגג.

במה דברים אמורים כשנתכוין לאשה, אבל אם נתכוין לחבירו ונגף את האשה אעפ"י שמת¹³, הואיל והיתה המיתה בלא כוונה, הרי זה כדבר שאין בו מיתה ב"ד, שנתכוין להרוג את זה והרג את זה פטור¹⁴, ומשלם דמי ולדות כדרך שיבואר להלן דף מה: בעזה"ת. ויש אומרים¹⁵ שאפילו לא נתכוין לאשה פטור מתשלומין, משום שס"ל נתכוין להרוג את זה והרג זה חייב, והרי יש כאן חיוב מיתה ב"ד בנגיפה זו ופטור מן התשלומין.

החובל באביו ואמו¹⁶ ולא הוציא מהם דם חייב בה' דברים, דלא קים ליה בדרבה מיניה כיון שלא הוציא דם, אבל אם הוציא מהם דם חייב מיתה דכתיב (שמות כא פסוק טו) וּמִכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת, לפיכך פטור מן התשלומין, אפילו הוא שוגג.

¹¹ שו"ע ונו"כ תכא י

¹² שו"ע ונו"כ הו"מ תכג ד

¹³ שיטת הרמב"ם

¹⁴ עיין סמ"ע שם יד

¹⁵ שיטת הראב"ד

¹⁶ שם תכד א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ג. שור שהיה רודף אחר שור אחר והוזק זה אומר שורך הזיק וזה אומר לא כי אלא בסלע לקה המוציא מחבירו עליו הראיה

אם אין ידוע גורם הנוזק¹⁷, ה"ז כשאר ממון המוטל בספק והמוציא מחבירו עליו הראיה, ולכן שור שרדף אחר שור אחר ואח"כ נמצא הנרדף ניזוק, ואין ידוע אם מחמת נגיחה, או שמא נתקל באבן וניזוק, ואפי' נתברר שע"י שרדף אחריו נתקל באבן והוזק¹⁸, המוציא מחבירו עליו הראיה.

ד. היו שנים רודפים אחר אחד זה אומר שורך הזיק וזה אומר שורך הזיק שניהם פטורים

היו שני שוורים¹⁹ רודפים אחר אחד, אפילו עדים מעידים שראו שאחד מהם נגחו ואינם יודעים איזה מהם הוא הנוגח, זה אומר שלי לא הזיק אלא השני וזה אומר שלי לא הזיק אלא השני, שניהם פטורים, שכל אחד יכול לדחותו עד שיביא ראיה איזה משניהם הזיק.

דף לה:

ה. אם היו שניהם של איש אחד שניהם חייבים

¹⁷ שו"ע ונו"כ ת א

¹⁸ שאין זה אלא גרמא בנזקין. סמ"ע שם א, ואפילו אי הוי גרמי במעשה בהמתו יש אומרים שלכו"ע פטור כמש"כ רמ"א סימן שפ"ו סעיף א, מדברי הנ"י בשם הרא"ה ועיין בדברי חיים דיני נזקי ממון סי' ד והש"ך סק"ה הביא בשם הרמב"ן בדד"ג שמחייב גם בשורו ששרף שט"ח, וע"כ כתב דתליא בפלוגתא אי דד"ג דינא הוא או קנסא, ולשיטתו שאינו אלא קנסא פטור בגרמי דבהמתו, ובקצה"ח שם סק"ה כתב דלמ"ד דבר הגורם לממון כממון דמי חייב בנזקי בהמתו, ועי' ערוה"ש

¹⁹ שו"ע ונו"כ ת ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

אם שניהם²⁰ של איש אחד, והעדים מעידים, אם הם תמים הרי זה נוטל ממנו חצי נזק מגוף הקטן שבשניהם, ואם אינו שוה כדי דמי חצי נזק מפסיד הניזק²¹.

במה דברים אמורים בששני השוורים הם בפנינו, אבל אם מת אחד מהם או נאבד, פטור אעפ"י ששניהם של איש אחד, שיאמר לו הבא ראיה שזה החי הוא שהזיק ואשלם לך חצי נזק מגופו.

ואם הם מועדים אפילו מתו שניהם, משלם נזק שלם מנכסיו, שהרי על כל פנים אחד משוריו המועדים הזיקו.

היה אחד תם²² ואחד מועד, אם המועד מת או נאבד, גובה חצי נזק מהתם ממה נפשך, שאם הוא נגחו הרי בדין גובה מגוף המזיק חצי נזק, ואם זה שמת נגחו, הרי היה מועד וחייבים בעליו לשלם מנכסיו, וזה שור תם העומד בכלל נכסיו שבעל השור המועד שמת הוא.

ואם מת התם, פטור שהרי אולי הוא נגחו ומשתלם מגופו, וכן הדין אם אינם ניכרים איזה מועד ואיזה תם.

ו. היה אחד גדול ואחד קטן ... אחד תם ואחד מועד ... המוציא מחבירו עליו הראיה

היו שנים²³ הרודפים אחד גדול ואחד קטן, ואחד מהם הזיקו, והיו שניהם תמים ואין ראיה ברורה איזה הזיק אלא עדים מעידים שאחד משנים אלו הזיק, אם הניזק אומר הגדול הזיק, והמזיק אומר קטן הזיק, או שהיה אחד תם ואחד מועד, הניזק אומר מועד הזיק, והמזיק אומר תם הזיק, אם לא טען הניזק ברי, המוציא מחבירו עליו הראיה, ומשלם המזיק חצי נזק מגופו של קטן, או מגופו של תם כמו שמודה.

²⁰ ולכן אינו יכול לטעון שבסלע נלקה. סמ"ע ג

²¹ סמ"ע ד

²² סמ"ע שם ה

²³ שו"ע ונו"כ שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

במה דברים אמורים כשהניזק טוען שמא הגדול הזיק או שמא מועד הזיק, והמזיק טוען קטן הזיק או תם הזיק משלם מה שהוא מודה²⁴, אבל אם הניזק טוען ברי יבואר להלן.

ז. היו הניזקין שנים אחד גדול ואחד קטן והמזיקין שנים אחד גדול ואחד קטן ... אחד תם ואחד מועד ... המוציא מחבירו עליו הראיה.

היו הניזקין²⁵ שנים אחד גדול ואחד קטן, והמזיקים שנים אחד גדול ואחד קטן ושניהם תמים, ואין ראיה ברורה איזה הזיק אלא עדים מעידים ששנים אלו הזיקו. הניזק אומר גדול הזיק את הגדול וקטן הזיק את הקטן, והמזיק אומר לא כי אלא הקטן הזיק את הגדול וגדול הזיק את הקטן, או שהיה אחד מהם תם ואחד מהם מועד, הניזק אומר מועד הזיק את הגדול ותם את הקטן, והמזיק אומר תם הזיק את הגדול ומועד את הקטן המוציא מחבירו עליו הראיה, ומשלם המזיק כפי מה שהודה. וזהו בטענת שמא אבל בטענת ברי יבואר להלן.

ולהלן דף לו. יבואר בעזה"ת שאם תפש הניזק הרי זה משתלם²⁶ לגדול מן הקטן ולקטן מן הגדול כמו שאומר המזיק, דמ"מ יש לו תביעה על שניהם מהני ליה תפישתו

²⁴ רמ"א שם דכיון שטוען הניזק שמא הגדול הזיק בו' לא שייך לומר שאם יתברר שהקטן הזיק מחל לו עליו, כמו בטענתו חמין והודה לו בשעורים לפיכך צריך המזיק לשלם מה שמודה. לבוש שם ובוזה אפילו בלא עדים ישלם מה שמודה שהרי ממה נפשך חד מהם הזיקו, ואינו מודה בקנס שהרי אומר שמא ואם ישען ברי לכאורה בליכא עדים יפטר לגמרי שהרי מודה בקנס הוא.

²⁵ שו"ע ונו"כ שם ד

²⁶ ואף על פי שהמודה בקנס פטור כבר תירץ הר"א ז"ל בפירושו דפלגא נוקא שאני משאר קנסות שאם תפס אין מוציאין מידו והוא דעת רבינו ז"ל עכ"ל הר"ה המ' ס"פ ט' מהל' נזקי ממון אבל הנ"י ס"פ המניה כתב דלמ"ד פלגא נוקא קנסא דקי"ל כותי' לא מהני עד דאיכא סהדי אבל אי ליכא סהדי אפי' כדקאמר מו"ק לא שקיל דלא מהניא תפיס' אלא בממונא דאי הוה מוד' ביה נתבע הוי מחוייב אבל בקנסא דרחמנא פטריה אפי' תפיס' בלא עדים ליכא מנו עכ"ל ובאמת כיון דמוכח בש"ס בכמה דוכתי וכן בפ' מרובה (ריש דף ע"ה) גבי ר"ג שסימא את עין טבי עבדו דתפיס' לא מהני במודה בקנס דאין לך תפיסה גדולה מעבד וכדאייתא בהראב"ד עצמו ובהרא"ש ספ"ק דבב"ק ובכסף משנה ס"פ ה' מהל' עבדים ושאר פוסקים וכן מוכח מדברי הרב המניד גופיה דתפיסה לא מהני במודה בקנס א"כ מנלן לחלק בין פלגא נוקא לשאר קנסות וכ"כ מהרש"ל פ' המניה סי' ל"ה דלא מסתבר לחלק בכך ע"ש. ש"ך יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

להשתלם לפחות כמו שהודה המזיק²⁷, ואפילו תפש בפני עדים נוטל כמו שאומר המזיק אבל אינו נוטל כפי דבריו כיון שתפש בפני עדים.

אבל אם תפש שלא בפני עדים, שיש לו מגו דלא היו דברים מעולם²⁸, גובה להגדול מהגדול כמו שאומר הניזק²⁹.

ח. סיפא ניזק שמא ומזיק ברי

מה שהתבאר שהיו שנים³⁰ הרודפים אחד גדול ואחד קטן, ואחד מהם הזיקו, והיו שניהם תמים ואין ראיה ברורה איזה הזיק אלא עדים מעידים שאחד משנים אלו הזיק, אם הניזק אומר הגדול הזיק, והמזיק אומר קטן הזיק, או שהיה אחד תם ואחד מועד, הניזק אומר מועד הזיק, והמזיק אומר תם הזיק, אם לא טען הניזק ברי, המוציא מחבירו עליו הראיה, ומשלם המזיק חצי נזק מגופו של קטן, או מגופו של תם כמו שמורה.

במה דברים אמורים כשהניזק טוען שמא הגדול הזיק או שמא מועד הזיק, והמזיק טוען קטן הזיק או תם הזיק משלם מה שהוא מודה³¹.

²⁷ דכיון דטען על שניהן ששניהן נגחיהו וגם המזיק מודה בזה, אף שאין לו עדים בזה איזהו נגח לזה ואיזהו לזה, מהני תפיסתו לכו"ע.

²⁸ ומשמע דהיינו משום דמהימן במיגו אף בקנס. ש"ך שם יד

²⁹ סמ"ע שם ט

³⁰ שו"ע ונו"כ שם ג

³¹ רמ"א שם דכיון שטוען הניזק שמא הגדול הזיק בו' לא שייך לומר שאם יתברר שהקטן הזיק מחל לו עליו, כמו בטענו חמין והודה לו בשעורים לפיכך צריך המזיק לשלם מה שמודה. לבוש שם ובזה אפילו בלא עדים ישלם מה שמודה שהרי ממה נפשך חד מהם הזיקו, ואינו מודה בקנס שהרי אומר שמא ואם יטען ברי לכאורה בליכא עדים יפטר לגמרי שהרי מודה בקנס הוא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

אבל אם הניזק טוען ברי שהגדול הזיק או שהמועד הזיק, והמוזיק אומר הקטן הזיק או התם הזיק, י"א³² שנשבע היסת³³ ונפטר³⁴ אף מן הקטן³⁵. וי"א³⁶ שבאחד תם ואחד מועד, אם טען הניזק אתה יודע ודאי³⁷ שהמועד הזיק בפניך, ויש עדים שאחד משניהם הזיק, הרי המוזיק משלם מה שהודה, ונשבע

³² רמ"א שם, וזה אפילו באיכא עדים שהרי מודה הוא, והעדים אינם מבררים דבריהם איזה נגח לזה ואיזה לזה כמש"כ בסמ"ע שם ו

³³ ומטעם דהרי טוענו הימין ובהודה לו שעורים ה"ל כאילו אמר איני חייב לך הימים, ובטענה וכפירה לא נפטר משבועת היסת

³⁴ ולעיל סי' פ"ח סעיף י"ב הוכחתי דלא כה"א בזה אלא דהיכא דאיכא עדים משלם הפחות שבשניהם וכן תפוסה מהני ליטול כדקאמר מוזיק אפי' ליכא עדים. ש"ך שם ח

³⁵ שכשטוען ברי לי שזה הזיקני, אז הוא מודה שהאחר לא הזיקו, לפיכך אם אין לו עדים אינו נוטל כלום, דמזה שאומר שהזיקו אינו נוטל שהרי המוזיק מכחישו, גם מהשני נמי אינו נוטל שהרי הודה לו שאינו הזיקו, ודומה לטוענו הימין והודה לו בשעורים שפטור אף מדמי שעורים. סמ"ע שם

³⁶ דעת המחבר שם כדעת הרמב"ם וס"ל להרמב"ם דלא הוה כטוענו הימים והודה לו בשעורים כיון שיש עכ"פ עדים שאחד משווריו נגחו ויש לניזק ממ"נ ממון אצל בעל השוורים המוזיק, משא"כ בטוענו הימים כו' דמיירי דאין שם עדים כלל, ומשו"ה נמי כתב דנשבע שבועה דאורייתא על השאר דהא ה"ל מודה מקצת על הממון שחייב לו ע"פ העדים עכ"פ. סמ"ע שם ו. ובש"ך פח ס"ק מו כתב ס"ל דדוקא אצלינו שדוורים שהזיקו חייב כשיש עדים, משום דהעדים אינם יודעים איזה הזיק, א"כ אינם מכחישים אותו, והוה ליה כטוענו חטים ועדים מעידים שיש לו חטים או שעורים, דמחויב לשלם לו עכ"פ שעורים, שהרי התובע אומר אני אומר שהעדים מעידים על חטים כדברי, ואם אתה אומר שמעידים על שעורים תן לי לכל הפחות שעורים, אבל בטענו הימין והודה לו בשעורים כיון דהוה כאילו הודה שלא הלוח לו שעורים והודאתו חשובה יותר מק' עדים, א"כ מה שמעידים העדים שהלוח לו שעורים במל הוא, כיון שמכחיש את העדים, דאדם נאמן על עצמו יותר מק' עדים. אבל אין זה עיקר, וכבר העליתי לקמן דבעדים חייב בכל ענין, ועיקר הטעם משום שיכול לומר משטה הייתי.

וכאן בש"ך ס"ק ה הקשה וצ"ע דהא טוענו מועד ונתחייב בתם ומין אחר הוא ועדיין לא נתקררה דעתי דאטו מי שיתבע את אחד שהלוח לו מנה ויודה לו בכלי שוה נ' או יתחייב לו כלי שוה נ' ע"פ עדים יתחייב ש"ד על השאר הא ודאי פטור כיון דמין אחר הוא וכן מוכח להדיא מדברי הנ"י ס"פ המניח והמחבר גופיה לעיל סי' פ"ח סעיף י"ג וא"כ הוא הדין הכא. ונראה דאין ה"ע בתובעו ממון ק' ומודה לו בכלי שוה נ' דהוי מודה מקצת דומי' לתובעו דינר זהו' דשוה קאמר ובכל מה שיוודה לו חשיב ממון הטענ' רק דיכול לומר משטה אני כך עכיון שאינו ממין מה שאמר אבל בעומד בהודאתו הוי מודה במקצת וחייב שבועת התורה. ומה דאיתא בש"ס ופוסקים והט"ו לעיל סי' פ"ח סעיף ט' בתובעו בדינר זהו' בכל מה שיוודה לו חשיב ממין הטענ' ומשמע דהוי הודא' גמור' ואינו יכול לחזור בו לא דמי לכאן, דהתם כיון שזה שוה קאמר וזה כל מה שיוודה לו בכלל הוא ובכל ענין חייב לשלם לו כל מה שיוודה אפי' נאבד זה שמוד' א"כ הוי ממש ממין הטענ' ולא דחויי הוא ואינו יכול לחזור אבל כאן שמוד' לו בתם נהי דהתם הוא בכלל נכסיו מ"מ כיון שמוד' לו דבר שאינו משתלם אלא מגופו ואילו נאבד אינו חייב לו ש"מ דמשטה הוא בו ויכול לחזור בו.

³⁷ שאם אינו טוען אתה יודע אלא סתם ברי אינו חייב שבועה ואף על גב דבעלמא ס"ל להרמב"ם והמחבר דאע"ג שאינו טוען אתה יודע הוי מחויב שבוע' וכמ"ש סי' ע"ב סעיף י"ב ס"ק נ"א שאני התם דיכול להיות שיוודע אבל הכא אם אינו טוען אתה יודע ודאי אינו יודע שהרי המוזיק לא היה שם וכיון שהניזק בעצמו מודה שהמוזיק לא היה שם לא שייך שבוע' כלל. ש"ך שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

שבועת התורה על השאר³⁸. אולם אם אין עדים, נשבע שבועת היסת, ופטור לגמרי לכו"ע.

אולם בשני תמים אפילו שיש עדים שאחד הזיק, והניזק טוען ברי שאתה יודע על הגדול, ומזיק טוען ברי על הקטן, לכו"ע³⁹ נשבע שבועת היסת⁴⁰, ופטור לגמרי.

וכן מה שהתבאר שהיו הניזקין⁴¹ שנים אחד גדול ואחד קטן, והמזיקים שנים אחד גדול ואחד קטן ושניהם תמים, ואין ראייה ברורה איזה הזיק אלא עדים מעידים ששנים אלו הזיקו. הניזק אומר גדול הזיק את הגדול וקטן הזיק את הקטן, והמזיק אומר לא כי אלא הקטן הזיק את הגדול וגדול הזיק את הקטן, או שהיה אחד מהם תם ואחד מהם מועד, הניזק אומר מועד הזיק את הגדול ותם את הקטן, והמזיק אומר תם הזיק את הגדול ומועד את הקטן המוציא מחבירו עליו הראייה, ומשלם המזיק כפי מה שהודה.

ט. רישא ניזק ברי ומזיק שמא

מה שהתבאר לעיל אם אין ידוע גורם הנזק⁴², ה"ז כשאר ממון המוטל בספק ולכן שור שרדף אחר שור אחר ואח"כ נמצא הנרדף ניזוק, ואין ידוע אם

³⁸ אף על גב דהתם הוא בעין ובסי' פ"ז ס"א וסי' פ"ח סכ"ד דבר שהוא בעין ה"ל הילך אפי' הוא בביתו של הנתבע היינו היבא שהוא של התובע מיד כגון בפקדון וכה"ג דכל היבא דאיתא ברשותי דמארי איתי משא"כ הכא כיון דצריך שומא לא ה"ל הילך, ש"ך שם ז

³⁹ הטור כתב בשם הראב"ד [שם] דלא כתב בן הרמב"ם אלא כשאחד מהן תם ואחד מהן מועד, דכיון דאחד מהן מועד תביעת הניזק היא על נכסי המזיק, נמצא דגם שור תם בכלל תביעת נכסיו הוא, משו"ה מחשב כמודה מקצת, אבל באחד גדול ואחד קטן ושניהן תמין שהחויב הוא על גוף השוורים, כל אחד מחשב תביעה בפני עצמו ואין כאן מודה מקצת. ועיין ביאור הגר"א שם כ שכתב בשם ה"ה ויש לחלק שאפילו בבי' תמין כיון שיש שם עדים חייב שבועת התורה וצ"ע. אולם בש"ך ו כתב נ"ל שלא נתכוין הראב"ד לזה אלא מ"ש הראב"ד אתם ומועד קאי ר"ל דאי בשני תמין לא שייכא שבועה כלל משום מודה בקנס פטור ויותר תמיה לי על מה שמסיים הרב המגיד וז"ל ויש לחלק שאפי' כששניהם תמים כיון שיש שם עדים חייב שבועת התורה וצ"ע עכ"ל ומביאו ב"י דהאיך אפשר לחייב שום שבועה כלל דהא קנס הוא וכמ"ש הרמב"ם והט"ו לעיל ר"ס זה וליכא למימר דשאני הכא כיון דאיכא עדים דהא העדים אין מעידים רק על א' מהן והשאר אינם יודעים והכי מוכח נמי להדיא בתוס' ר"פ שור שנגת הפרה דאפי' איכא עדים כיון שאין יודעים מהשאר ליכא שבועה כיון דאם היה מודה בקנס הי' פטור והוא פשוט וא"כ דברי הרב המגיד וכן דברי הטור והנמשכים אחריו צ"ע.

⁴⁰ ולפי הש"ך הנ"ל שהוא דין מודה במקצת א"כ אפשר שאינו חייב שבועת היסת וצ"ע.

⁴¹ שו"ע ונו"כ שם ד

⁴² שו"ע ונו"כ ת א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

מחמת נגיחה, או שמא נתקל באבן וניזוק, המוציא מחבירו עליו הראיה. זהו גם אם ניזק טוען ברי ואתה יודע⁴³ ששורך הזיק ומזיק טוען שמא נתקל באבן, שהמוציא מחבירו עליו הראיה, כמו שהתבאר במסכת כתובות דף יב: ואם טען הניזק אתה יודע ששורך הזיק⁴⁴, נשבע המזיק היסת שאינו יודע.

במה דברים אמורים במועד שהתשלומין הוא מן הדין, אבל בתם שהתשלומין הוא קנס פטור אף מהיסת, שאין נשבעין היסת אלא על טענת ודאי⁴⁵, ועל דבר שאם היה מודה היה מתחייב ממון, אבל כאן אם היה מודה היה פטור, הואיל והוא קנס.

י. טענו חטיין והודה לו בשעורין פטור ... לגמרי

תבעו⁴⁶ שחייב לו חטיין והודה לו בשעורין, נשבע היסת על החטיין ופטור אף מדמי שעורין. וצריך לישבע היסת. וי"א⁴⁷ שזהו רק אם אומר משטה הייתי כך ואיני חייב לך כלום. אך אם עומד בהודאתו חייב בדמי שעורים.

יש מי שאומר⁴⁸ שהטעם משום דחשיב כאילו הודה לו התובע שאינו חייב לו שעורים, ולפיכך אפילו יש עדים על השעורים, פטור⁴⁹, דהודאת בעל דין

⁴³ אבל כשאינו טוען כן א"צ לישבע היסת שהרי הניזק עצמו מודה שלא היה שם וא"כ ודאי אין הניזק (המזיק) יודע. ש"ך שם ב

⁴⁴ אבל כשאינו טוען כן א"צ לישבע היסת שהרי הניזק עצמו מודה שלא היה שם וא"כ ודאי אין המזיק יודע. ש"ך שם ב. והוא הדין דאינו יכול להחרים עליו שאינו מאמינו, פ"ת שם א מתשובת רשמי שאלה סוף סי' מ"ט

⁴⁵ שו"ע שם וכפי מה שהתבאר בשו"ע ונו"כ שצ"ג

⁴⁶ שו"ע ונו"כ פה יב

⁴⁷ דעת הש"ך לפסוק כדעת הרמ"ה ועיין אורים יט שכתב דאין לזוז מדברי מחבר בכל אופן.

⁴⁸ דעת המחבר שם

⁴⁹ קשה לי על המחבר, שבשני שורים שהזיקו פסק בהרמב"ם ביש עדים חייב, וחשיב מודה במקצת כדלעיל ולא הביא שם חולק. ואפשר ס"ל דדוקא התם חייב כשיש עדים, משום דהעדים אינם יודעים איזה הזיק, א"כ אינם מכחישים אותו, והוה ליה כטוענו חטים ועדים מעידים שיש לו חטים או שעורים, דמחויב לשלם לו עכ"פ שעורים, שהרי התובע אומר אני אומר שהעדים מעידים על חטים כדברי, ואם אתה אומר שמעידים על שעורים תן לי לכל הפחות שעורים, אבל הכא כיון דהוי כאילו הודה שלא הלוח לו שעורים והודאתו השובה יותר מק' עדים, א"כ מה שמעידים העדים שהלוח לו שעורים בטל הוא, כיון שמכחיש את העדים, דאדם נאמן על עצמו יותר מק' עדים. ש"ך שם טו. ועיין ביאורים [סק"ג] דהעיקר דבחטיין ושעורין שהן בשעה אחת שזה אומר חטיין וזה אומר שעורין היו, וכמ"ש בסימן ת' בזה אומר גדול וזה אומר קטן דהוא מטעם הודאה ולא מטעם מחילה וכמ"ש בסמוך [סק"ה], מהני עדים, דהודאה שאינה ברורה היא, כמבואר בסימן קל"ח סעיף ו' [בהג"ה] דשם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

כמאה עדים דמי. ויש מי שאומר הטעם שכיון שתובעו חטין ולא שעורין ודאי מחל לו על השעורים⁵⁰, ולפיכך אפילו אם יביא עדים על השעורים פטור, ואפילו הנתבע עצמו שיודע שחייב לו השעורים פטור לשלם לו השעורים שהרי מחל לו בפנינו. וי"א⁵¹ שאין הטעם משום מחילה ואם יודע הנתבע שחייב לו שעורים גזלן הוא אם אינו משלם לו אלא שהב"ד אינם יכולין להוציא מידו.

ויש מי שאומר שדוקא כשאמר לו הלויטיך חטין ביום פלוני ובשעה פלונית והלה אומר באותו פעם שעורים היו שהלויטני, אז הוא פטור שודאי מחלו לו, אבל אם אינו טוען כן בודאי חייב לשלם לו השעורים שמודה בהן⁵².

ויש מי שאומר⁵³ שאם הם בזמנים מתחלפין, כגון שהתובע תובע שהלוהו חטים בניסן והנתבע משיב שהלוהו שעורים בתשרי ואח"כ השיב התובע שהוא תובע החטים של ניסן, ודאי מחילה היא ואפילו עדים אינם מחייבים. ואם הם בזמן אחד, שהתובע אומר חטין היו והנתבע אומר שעורין היו, בזה לא שייך מחילה כיון שדעתו להרויח רק טעם הודאה, בהלואה או פקדון חייב ליתן שעורים ממה נפשך, רק אינו יכול לתבוע גוף השעורים, וכן אם השעורים שוים יותר מהחטים א"צ ליתן רק הפחות. וזה דוקא כשאין חוזר מהודאת השעורין, אבל כשחוזר מהודאת השעורים א"צ ליתן אפילו שעורים, שיכול לטעון משטה כיון שהודה בשעורים במה שלא תבעו בהם⁵⁴.

⁵⁰ ג"כ משום הודאה הוא ומהני עדים. משא"כ כשהחטים ושעורים הן בזמנים מתחלפין דהוא מטעם מחילה, לא מהני עדים, וזה ברור. נתיה"מ שם ד

⁵¹ שלפי דברי התובע והודאת הנתבע תולים אנו שודאי יש לו אצלו שניהם, ואמרינן כיון שאינו תובעו אלא חטין ודאי מחל לו על השעורים

⁵² ש"ך שם

⁵³ שכשאדם תובע לחבירו בתביעה אחת לא אמרינן מפני זה שמחל לו על שאר התביעות, אלא דוקא בכה"ג שהלוהו בפעם אחת ב' דברים ותובעו בעד אחד אמרינן ודאי מחל לו על השני.

⁵⁴ נתיבות המשפט [חדושים] ה וביאורים [סק"ג]

⁵⁴ וגבי שור תם דליכא שיעבוד נכסי אין הבית דין יכולין להודקק להשני ופטור

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

וכל זה היינו כשתבעו התובע ברי חטים, אבל אי טענו שמא, חייב לשלם לו שעורים לבו"ע, ולא שייך לומר כאן שהודה לו התובע או מחל לו או שהשטה בו הנתבע⁵⁵.

---

⁵⁵ וב"כ הנמוקי יוסף סוף פרק המניח [י"ז ע"א מדפי הרי"ף] ומביאו ב"י [סעיף י"ד], והוא מוכרח בש"ס [שם ל"ה ע"ב] גבי הא דקאמר התם, אלא דאמר ניזק שמא ומזיק ברי, ע"ש ש"ך שם יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

